OBSAH

Předmluva 12

Historie, obsah a výuka dětského lékařství (J. Houštěk a K. Kubát) . . 13
Úkoly péče o dítě 14
Výuka dětského lékařství 15

Zdravotnická péče o dítě v ČSSR (J. Houštěk a K. Kubát) 17
Další dětská zdravotnická zařízení 18

Růst a vývoj (J. Houštěk a K. Kubát) 23
Rozdělení dětského věku 23
Růst 26
Základní růstová data 30
Proporcionalita růstu 31
Vývoj 36
Neuropsychický vývoj 37

Dospívání (A. Rubín) 44
Růst a vývoj v době dospívání 44
Nemoci dospívajících 49

Genetika (M. Macek) 53
I. Genetické poradenství 53
A. Určení klinicko-genetické diagnózy 53
B. Určení genetického rizika 54
II. Klinická cytogenetika 57
A. VVV podmíněné aberacemi autosomů 61
B. VVV podmíněné aberacemi heterochromosomů
III. Prenatální genetická diagnostika 64
IV. Genetická prevence a léčba 65

Vyšetření (J. Houštěk a K. Kubát) 67
Anamnéza 69
Anamnéza rodinná 69
Anamnéza osobní 69
Vlastní vyšetření 72
Technika 72
Postup vyšetření jednotlivých částí těla 76

Výživa (K. Kubát a J. Michaličková) 82
Energetické a biologické složení výživy (J. Michaličková) 82
Výživa kojením 85

Umělá výživa kojence do 6. měsíce (K. Kubát) 91
Technika umělé výživy 96
Výživa v 6.—12. měsíci života 97
Výživa staršího dítěte 98
Školní stravování 99
Recepty jídel pro děti útlého věku 99

Novorozenec (V. Mydlil) 102
Antenatální diagnostika růstu, vývoje a stavu plodu 102
Změna plodu v novorozence 103
Normální novorozenec 104
Ohrožený novorozenec 107
Faktory ohrožující zdravý vývoj dítěte 107
Vyšetření novorozence 108
Stato-motorický stav novorozenců 111
Nízká hmotnost a podvýživa plodu a novorozence 112
Perinatální žloutenka 116
Závažné poruchy dýchání novorozenců 119
Infekce v perinatálním období 123
Proměny metabolismu při adaptaci na mimoděložní život 126
Naléhavé situace v novorozeneckém období 127
Porodní poranění 128
Vrozené vývojové vady 129

Poruchy výživy kojenců (V. Plachý) 131
Metabolismus vody a hlavních elektrolytů 132
Poruchy metabolismu vody a elektrolytů 134
Poruchy acidobazického metabolismu (acidobazické rovnováhy) 135
Průjmová onemocnění kojenců 137
Průjmy infekčního původu 139
Průjmy neinfekčního původu 142
Poruchy stavu výživy (trofického stavu) 150

Avitaminózy (J. Houštěk) 155
Vitamíny 155
Vitamín A 155
Skupina vitamínů B 158
Vitamín C (kyselina askorbová) 160
Skorbut 160
Vitamín D (kalciferol) 161
Křivice 162
Vitamín E 169
Vitamín K 169

Patologie výměny látek a energie (J. Birčák) 171
Poruchy energetického metabolismu 171
Obezita 171
Hubenost 173
Diabetes mellitus u dětí a mladistvých 175
Vrozené metabolické poruchy 185
Vrozené metabolické poruchy aminokyselin 186
Vrozené metabolické poruchy sacharidů 192

Poruchy metabolismu lipidů 194

Endokrinologie (A. Kopecký) 197
Adenohypofýza 197
Insuficience adenohypofýzy 197
Hyperfunkce adenohypofýzy 200
Systém hypotalamus-neurohypofýza 201
Štítná žláza 202
Eufunkční struma, záněty a nádory štítné žlázy 202
Hypotyreóza 204
Hypertyreóza 207
Příštítná tělíska 209
Hypoparatyreóza 209
Hyperparatyreóza 210
Nadledviny 211
Kůra nadledvin 211
Hypofunkce kůry nadledvin 211
Enzymové defekty syntézy steroidů 212
Hyperfunkce kůry nadledvin 215
Dřeň nadledvin 216
Gonády. Poruchy sexuálního vývoje 217

Dutina ústní (S. Pennigerová) 223
Abnormality vývoje a růstu čelistí a zubů 223
Čelistní anomálie 223
Onemocnění čelistí 224
Jazyk 224
Zánětlivá onemocnění dutiny ústní 225
Onemocnění slinných žláz 227
Nemoci zubů 228
Vrozené úchylky 228

Gastroenterologie (J. Jodl) 229
Obecné příznaky chorob trávicího traktu 229
Onemocnění jícnu 234
Atrezie jícnu 234
Onemocnění žaludku 236
Onemocnění tenkého střeva 238
Onemocnění tlustého střeva 243
Appendicitis 245
Chronické záněty střevní 246
Onemocnění proktoanální oblasti 248
Onemocnění pankreatu a žlučníku 249
Pankreatitis akutní 250
Malabsorpční syndrom 252
Primární malabsorpční syndrom 255
Selektivní malabsorpce 259
Sekundární malabsorpční syndrom 260
Parazitární onemocnění trávicího ústrojí 262

Nemoci jater (J. Lukeš) 265
Příznaky a vyšetření při nemocech jater 265

Hepatopatie novorozeneckého a časného kojeneckého období 266
Neonatální hepatitidy 266
Onemocnění jater u starších kojenců a dětí 269
Toxické hepatopatie 269
Chronická hepatitida 270
Zásady léčby jaterních onemocnění u dětí 272

Nemoci dýchacích orgánů (J. Houštěk a J. Michaličková) 273
Anatomie, funkce, vyšetřování (J. Michaličková) 273
Anatomie dýchacích cest 273
Funkce dýchacích orgánů 273
Funkce dýchacích cest 274
Vyšetřování dýchacích orgánů 274
Onemocnění dýchacích orgánů 275
Onemocnění horních cest dýchacích 277
Onemocnění nosu 278
Akutní infekční rhinitis a rhinofaryngitis 278
Záněty vedlejších dutin nosních 279
Onemocnění hltanu 280
Onemocnění hrtanu 281
Onemocnění dolních cest dýchacích 284
Onemocnění průdušnice a průdušek 284
Tracheobronchitis acuta 284
Laryngotracheobronchitis maligna, crustosa 285
Bronchitis spastica acuta 285
Cizí tělesa v dýchacích cestách 286
Recidivující a chronické bronchitidy 287
Onemocnění plic, pohrudnice a mediastina (J. Houštěk) 287
Vrozené plicní anomálie 287
Bronchiolitis 288
Pneumonie 289
Bronchiektázie 298
Atelektáza a emfyzém 300
Onemocnění pohrudnice 302
Cystická fibróza (mukoviscidóza) 304

Krevní choroby (O. Hrodek a M. Běluša) 307
Choroby červené krevní složky (O. Hrodek) 307
Krvetvorba v postnatálním období a v dětství 307
Anémie 308
Anémie z poruchy tvorby červených krvinek 312
Anémie nedonošených 313
Postinfekční anémie 315
Methemoglobinémie 315
Choroby bílé krevní složky (M. Běluša) 317
Leukocytóza 317
Leukémie 319
Poruchy krevních destiček (O. Hrodek) 323
Primární poruchy koagulace (koagulopatie) 324
A. Vrozené koagulopatie 324
B. Získané koagulopatie 326

Nádorová onemocnění (O. Hrodek) 328
Rizikové skupiny dětí a prevence 329
Vyšetřování a léčba dětí s nádorovými onemocněními 330
Nejčastější onemocnění dětského věku 331
Maligní lymfomy 332
Zhoubné nádory kostí 334
Nádory měkkých tkání 334

Nemoci srdce a krevního oběhu (M. Voříšková) 335
Základní vyšetřovací postupy 335
Fyzikální vyšetření 335
Laboratorní vyšetření 336
Vrozené srdeční vady 338
Necyanotické srdeční vady 340
Cyanotické vrozené srdeční vady 347
Fibroelastóza endokardu 350
Získané srdeční vady 351
Chlopňové srdeční vady 351
Akutní myokarditida 351
Onemocnění perikardu 352
Srdeční selhání 353
Bakteriální endokarditida 355
Poruchy srdečního rytmu 356
Supraventrikulární paroxysmální tachykardie 356
Arteriální hypertenze 357

Choroby ledvin a močových cest (O. Pavkovčeková) 359
Anatomické a fyziologické zvláštnosti uropoetického systému u dětí 359
Klinické vyšetřování močového ústrojí a jeho indikace 359
Obstrukční uropatie 360
Infekce močových cest (pyurie) 361
Akutní selhání ledvin 363
Chronické selhání ledvin u dětí 364
Glomerulonefritis 365
Nefrotický syndrom 368
Tubulopatie 370
Poruchy vylučování a močení. Enuresis 371
Urolitiáza 372
Nádory ledvin 373

Nervové nemoci (J. Svatý) 375
Dětská mozková obrna 375
Hydrocefalus 377
Subdurální hematom 378
Svalové dystrofie 379
Nádory ústřední nervové soustavy 380
Zánětlivá onemocnění ústřední nervové soustavy 380
Meningitidy 381
Mozkový absces 383
Nervová záchvatovitá onemocnění 383
Epilepsie 384

Poruchy chování (Z. Třesohlavá) 392
Vliv prostředí na chování dítěte 392
Výchovné metody 393
Neurotické poruchy u dětí 394
Exogenní syndromy 398
Nevyvážený vývoj osobnosti a psychopatie v dětském věku 400
Mentální retardace 400
Psychózy 402
Downova choroba 402

Nemoci pohybového ústrojí (A. Rubín) 405
Zánětlivá onemocnění kostí a kloubů 406
Vrozené vady skeletu a prenatálně podmíněné choroby 407
Vrozené vymknutí kyčelního kloubu 408
Poruchy kostního vývoje 409
Onemocnění svalstva 411

Tuberkulóza (V. Vojtek) 412
Epidemiologická situace tuberkulózy u dětí 412
Vznik a průběh tuberkulózního procesu u dítěte 413
O klinice tuberkulózních procesů u dětí 416
Vyšetřovací metody 418
I. Metody vedoucí k diagnóze tbc 418
II. Metody důležité pro stanovení závažnosti tbc procesu 419
III. Vyšetřovací metody pomocné 420
Terapie tuberkulózy u dětí 420
Prevence tuberkulózy 421
Chemoprofylaxe 422

Syfilis (K. Kubát) 425

Difúzní onemocnění pojivové tkáně — kolagenózy (J. Ringel) 428
Juvenilní chronická artritida 433
Febris rheumatica 435

Imunologie a alergologie (J. Volejník) 440
Imunologické zvláštnosti dětského věku 440
Poruchy imunitní obrany — imunodeficience 442
Primární imunodeficience 442
Sekundární imunodeficience 445
Patologické imunitní reakce 445
A. Přecitlivělost — alergie 445
B. Autoimunita — autoagrese 447
Alergická onemocnění 447
Anafylaktická reakce, anafylaktický šok 447
Kopřivka 450
Atopický ekzém — dermatitis atopica 451
Alergická rýma 453
Astma 454

Kožní onemocnění (J. Stejskal) 458
Vrozené vývojové vady kůže 458

Dermatózy intertriginózní a seboroické 459
Kožní choroby vyvolané koky 462
Kožní choroby vyvolané viry 463
Kožní choroby vyvolané houbami 465
Kožní choroby vyvolané parazity 465

Urgentní stavy (V. Galanda) 467
Šok (kolaps) 468
Anafylaktický šok 469
Popáleninový šok 469
Akutní otravy 471
Horečka 478

Hygiena dítěte (K. Kubát) 479
Čistota v péči o dítě 479
Ochrana před úrazy a nehodami 479
Denní režim dítěte 483
Spánek 483
Pobyt na čerstvém vzduchu a slunci 484
Tělesná výchova 484
Očkování 485

Všeobecná léčba a léčebná technika (J. Houštěk a K. Kubát) . . . 488
Farmakoterapie 488

Ošetřovací a vyšetřovací technika 498

Vyjadřování veličin a jednotek v klinické biochemii
(J. Masopust a H. Tomášová) 503

Rejstřík 515